

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
PROTECTIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VARSTNICE
CIRPOSDRU SV OLTENIA

CONCEPTUL DE ECONOMIE SOCIALĂ

I. Ce este economia socială

Economia socială (ES) reprezintă un al treilea sector economic aflat la granița între sectorul privat sau de afaceri și sectorul public sau guvernamental. Dezvoltarea economiei sociale generează soluții inovatoare pentru probleme sociale, economice și/sau de mediu și satisface acele nevoi ale membrilor comunității, care au fost ignorate sau îndeplinite inadecvat de către sectorul public și/sau privat.

Prin îndeplinirea unor obiective non-profit din sfera bunăstării sociale și a dezvoltării durabile, economia socială joacă un rol important în crearea unei societăți puternice, durabile, prospere și incluzive.

La nivel european, ES are un rol cheie în realizarea obiectivelor Strategiei de la Lisabona de creștere durabilă și ocupare a forței de muncă, deoarece :

- contracarează numeroasele dezechilibre de pe piața muncii, în special prin sprijinirea ocupării forței de muncă feminine;
- creează și oferă servicii de asistență comunitară;
- creează și menține configurația economică a societății, contribuind astfel la dezvoltarea locală și la coeziunea socială.

ES reprezintă 10% din ansamblul întreprinderilor europene (respectiv cca.2 mil. întreprinderi), și însumează 6% din totalul locurilor de muncă, având un potențial ridicat de a genera și a menține locuri de muncă stabile.

Economia socială este o formă alternativă de dezvoltare economică bazată pe principii etice - solidaritate, democrație, dezvoltare profesională și personală, funcționând conform economiei de piață și independent față de stat. *Economie solidară* sau *economie mai aproape de suflet* sunt sintagme ce definesc cel mai bine noțiunea de *economie socială*. Nu există o definiție unică a economiei sociale; mulți comentatori și raportori au evitat conștient definirea strictă a acestui termen, cu intenția de a nu genera mai multe probleme decât cele pe care încercau să le soluționeze.

Comitetul economic și social european a publicat, în 2007, studiul *Economia socială în Uniunea Europeană* elaborat de CIRIEC - *Centrul internațional de cercetare și informare pentru economia publică, socială și cooperatistă*, în care s-a făcut o delimitare a componentelor economiei sociale în țările UE-25.

"Economia socială reprezintă setul de întreprinderi private organizate formal, având autonomie decizională și libertate de asociere, create pentru a ieși în întâmpinarea nevoilor membrilor prin intermediul pieței, prin producerea de bunuri și furnizarea de servicii, asigurări și finanțare, în care procesul decizional și orice distribuire a profiturilor sau a excedentelor între membrii nu sunt direct legate de aportul de capital sau de cotizațiile plătite de către aceștia, fiecare dintre membrii dispunând de un vot. De asemenea, economia socială include organizațiile private organizate formal având autonomie decizională și libertate de asociere, care prestează servicii necomerciale pentru gospodării și ale căror excedente, dacă există, nu pot fi însușite de către agenții economici care le creează, controlează sau finanțează." (definiția economiei sociale propusă în raportul CIRIEC

Apartin economiei sociale numai acele întreprinderi/organizații ale căror misiuni sunt reprezentate de concepte etice clar definite. Obiectivele principale ale acestor întreprinderi sunt:

- îmbunătățirea calității vieții,
- creșterea șanselor persoanelor defavorizate,
- sprijinul și coeziunea socială.

Profiturile și resursele sunt reinvestite în beneficiul persoanelor defavorizate într-un mod ce poate fi verificat.

Organizațiile de succes ale economiei sociale pot juca un rol important prin îndeplinirea multor obiective-cheie stabilite prin politicile guvernamentale, deoarece contribuie la:

- creșterea productivității și competitivității economiei locale;
- crearea bunăstării sociale incluzive;
- implicarea persoanelor și comunităților în acțiuni derulate în plan local pentru regenerarea vecinătăților lor;
- oferirea unor modalități noi de a furniza servicii publice;
- dezvoltarea unei societăți incluzive și a unei cetățenii active.

II. Dimensiunea europeană a economiei sociale

În Europa, termenul generic de economie socială include asociații (inclusiv cele de ajutor reciproc, cunoscute ca societăți mutuale) dar și alte tipuri de organizații special reglementate în acest sens, fundații, cooperative, întreprinderi sociale, care se constituie din solidaritatea membrilor și care urmăresc asigurarea independenței economice a acestora.

Parlamentul European acordă o importanță deosebită economiei sociale ; prin adoptarea unei rezoluții referitoare la economia socială, eurparlamentarii au avut în vedere atât recunoașterea organizațiilor acestui sector cât și promovarea unui nou model economic centrat pe nevoile sociale.

Deși există concepte divergente asupra situației economiei sociale în fiecare țară, cooperativele, societățile mutuale, asociațiile și fundațiile pot fi considerate ca fiind elementele centrale ale economiei sociale. Acestea sunt mai răspândite în țările în care conceptul de economie socială este cel mai acceptat – respectiv în majoritatea statelor membre UE-15, mai puțin Irlanda și Finlanda.

În noile state membre UE, foste comuniste, recunoașterea conceptului de economie socială este limitată, existând diferențe semnificative cu privire la dezvoltarea componentelor economiei sociale între noile state membre UE și vechile state UE-15. Principala diferență rezidă în numărul foarte scăzut de societăți mutuale din sfera economiei sociale, în parte și datorită unui cadru legal inadecvat pentru înființarea acestora; totuși, în aproape jumătate dintre noile state membre economia socială este reprezentată prin componenta de asociații și fundații.

Ca și mișcarea cooperatistă, Economia Socială contemporană este profund înrădăcinată în trecut, în conceptele socio-filosofice care au apărut în secolul al XIX – lea, dar care au supraviețuit până astăzi, evident în urma unei lungi evoluții. Aceste concepte fac trimitere la ideile socialismului, liberalismului și solidarității creștine. Primii “ socialiști utopici ” francezi – Claude Henri de Saint Simon și Charles Fourier – au criticat sistemul cooperatist al epocii și au propagat ideile unei reconstrucții totale a sistemului statal și a stabilirii de noi structuri sociale și de noi raporturi de muncă ; „ noua societate ” trebuia să se bazeze pe asociații voluntare productive ca „ falansterelor ” lui Fourier. Robert Owen, inspirat de aceste idei, a crezut că scopul principal al tuturor acțiunilor sociale era cel de a crea „ un om nou ”, ceea ce nu s-ar putea face direct decât printr-o reconstrucție totală a condițiilor sociale și economice care formează conștiința omului. O asemenea reconstrucție ar putea fi realizată printr-o cooperare totală a tuturor indivizilor în toate domeniile vieții economice cu asociații voluntare socio-economice ca „ satele lui Owen ” sau cu societăți cooperative.

Ideile lui Owen au fost cele care au pus bazele primei societăți cooperative înființată în 1844 la Rochdale (Marea Britanie). Discipolii conceptelor socialiste utopice, atașați mai târziu mișcărilor socialiste (comuniste în final) și muncitorești și ideilor marxiste, mai credeau că scopul suprem al

tuturor acțiunilor sociale, inclusiv activitățile cooperativelor și sindicatelor, era transformarea întregii societăți, socotită ca trebuind să răspundă intereselor și nevoilor, nu ale indivizilor, ci ale clasei și ale grupurilor sociale în mod colectiv. Fără a neglija rolul economic al cooperativelor în ajutorarea grupurilor cele mai sărace ale societății, în căutarea bunăstării, ei au subliniat mai mult rolul lor educativ și alte beneficii colective neeconomice în raport cu membrii lor și vizând schimbarea conștiinței sociale și pregătirea viitoarei revoluții proletare. Același fenomen s-a petrecut și cu alte tipuri de organizații sociale. Ideile lui Charles Gide, născute de asemenea din primele concepte socialiste, propuneau în locul revoluției sociale, transformarea evoluționistă a comunităților locale, a statelor și în final a lumii întregi într-o vastă „Republică cooperatistă”. Aceasta se putea realiza prin ajutor mutual, autoorganizare a societății, prin diverse forme de cooperative, de asociații sociale etc., care ar fi putut îndeplini, pe bază voluntară, toate funcțiile îndeplinite mai înainte de organele de stat pentru ca în final, să-l înlocuiască pe acesta din urmă.

O asemenea viziune, numită „pan – cooperatism”, era bineînțeles utopică, dar, subliniind rolul de autoorganizare al societății, al fraternității, al solidarității sociale, al democrației, al justiției sociale și învingând excluderea socială, ea se apropie foarte mult de ideile contemporane ale Economiei sociale și poate fi considerată ca una din principalele sale surse. Alte două surse ideologice ale Economiei sociale, liberalismul și solidaritatea creștină, nu aveau aceeași ambiție de a reconstrui total societatea existentă – ele înțelegeau să-i păstreze structurile, probabil îmbunătățite și mai bine adaptate nevoilor tuturor straturilor sociale. Potrivit conceptelor liberalismului (și mai târziu ale neoliberalismului), societatea în ansamblul său (și chiar grupurile sociale mai restrânse) nu există ca entitate distinctă, ea nu este decât o adunare de simpli indivizi legați de o vastă legătură și relații diverse. Bunul suprem al umanității este deplină autonomie a tuturor indivizilor și dreptul lor de a-și satisface interesul personal, și îndeosebi de a se îmbogăți.

Deoarece o societate nu există ca atare nu există nici „bine social general” în raporturile dintre indivizi, iar profitul economic joacă rolul cheie. Evident, dezvoltarea cooperării economice durabile între indivizi le va fi mai avantajoasă decât crearea de conflicte. Și dacă din acest motiv strict pragmatic (și nu din orice alt motiv, cum este cazul în alte filosofii sociale) se justifică crearea de instituții care să reducă la maximum conflictele și să ajute la stabilirea obligațiilor de cooperare. Printre asemenea instituții, cooperativele și alte asociații voluntare au un rol important de jucat. Unul din părinții mișcării cooperatiste – Herman Schulze - Delitzsch – a aderat la astfel de concepte. Primele bănci cooperatiste (și mai târziu alte tipuri de cooperative) pe care le-a fondat în Germania s-au consacrat să ajute, nu grupurile sociale cele mai sărace, ci pe cei care posedă deja ceva: producătorii mici și mijlocii, artizanii și fermierii cu averi medii. Potrivit conceptelor liberale, apărându-l în dezvoltarea comercială individuală, ce contribuiau la crearea de locuri de muncă și de bunăstarea generală și, cu aceeași ocazie, s-a îmbunătățit și soarta celor mai săraci. Discipolii lui Herman Schulze erau întotdeauna sensibili la dimensiunea antreprenorială a organizațiilor lor, dar au subliniat și autonomia membrilor și democrația internă.

Așadar potrivit surselor Economiei Sociale contemporane trebuie incluse concepte liberale. A treia sursă – solidaritatea creștină – împărțea câteva particularități cu cele două doctrine prezentate mai sus. Potrivit studiului social al Bisericii Catolice române, care și-a găsit exprimarea cea mai completă în enciclica „Rerum Novarum” a Papei Leon al XIII-lea (1891), societatea umană este o comunitate reală de indivizi (cum este cazul aderenților la socialism) care combină aspectele fizice și spirituale ale ființelor umane, și este legată prin diverse obligații naturale. Familiile sunt unitățile fundamentale ale structurii sociale, rolul cheie în organizarea socială îl joacă divizarea muncii. Acest lucru poate fi atins prin „corporații” diverse, adică mici grupuri bazate pe solidaritatea creștină și care permit inserția socială și economică a indivizilor și a familiilor în curentul dominant al societății.

Cooperativele sunt una din formele unor asemenea corporații. Primele cooperative care se referă la asemenea concepte au înființate cu mult timp înaintea publicării acestei enciclice. Fondatorul lor a fost Friedrich Wilhelm Raiffeisen care a creat mai întâi cooperative de economii și credit implantate

în principal în regiunile rurale cele mai sărace. Celelalte cooperative fondate pe modelul lui Raiffeisen erau în general la fel de mici, ancorate în comunități locale, bazate pe o puternică solidaritate între membri, încredere mutuală, idei de întraajutorare mutuală și muncă voluntară în beneficiul tuturor. Aceste trei concepte sunt prezente în mișcarea cooperatistă europeană contemporană. În câteva țări (Italia, de exemplu), se regăsesc organizații cooperatiste naționale în care coexistă cele trei filosofii. În alte țări, una din doctrine a atins la un moment dat, o poziție dominantă, uneori ca rezultat al unei evoluții naturale sau al tradițiilor locale, alteori ca o consecință a politicilor de stat, ca în cazul țărilor fost comuniste în care singurul tip admisibil de cooperativă era un model socialist strict subordonat statului.

În concluzie, conceptul de Economie socială ar fi probabil mai bogat și mai ușor de acceptat în țările în care această noțiune este necunoscută sau prea puțin cunoscută dacă s-ar putea acorda o considerență egală celor trei doctrine – aparent contradictorii dar, paradoxal care conduc la aceleași scopuri sociale.

“Organizațiile Economiei Sociale sunt actori economici și sociali activi în toate sectoarele care se caracterizează în principal prin scopurile și prin forma lor specifică de antreprenariat. Economia socială include organizații cum sunt cooperativele, mutualele, asociațiile și fundațiile. Aceste întreprinderi sunt deosebit de active în anumite domenii cum ar fi protecția socială, serviciile sociale, sănătatea, băncile, asigurările, producția agricolă, serviciile de proximitate, educație și formare, cultură, sport și activități recreative”. (Definiția CEP – CMAF Conferința Europeană Permanentă a Cooperativelor, Mutualităților, Asociațiilor și Fundațiilor este singurul Comitet din Europa care regroupează și are autoritate asupra principalelor categorii de actori ai Economiei Sociale)

Economia socială: □

- ~ se bazează pe principiile solidarității și a implicării individuale în procesul cetățeniei active; □
- ~ generează slujbe de bună calitate și un nivel de viață mai bun; □
- ~ oferă un cadru care să permită apariția unor noi întreprinderi și noi forme de muncă; □
- ~ joacă un rol important în dezvoltarea locală și coeziune socială;
- ~ este responsabilă social;
- ~ este un factor de democrație;
- ~ contribuie la stabilitatea și pluralismul piețelor economice;
- ~ este formatoare de noi mentalități care să contribuie la atingerea unei conștiințe sociale de ordin superior;
- ~ corespunde priorităților Uniunii Europene și ale obiectivelor strategice: coeziune socială, ocupare deplină, upa împotriva sărăciei, democrație participativă, o mai bună guvernare, dezvoltare durabilă.

Economia socială există în fapt dar nu și în drept. Este aproape imposibil să dăm o definiție precisă și uniformă dat fiind faptul că există o diversitate a abordărilor naționale și regionale atât în statele membre ale UE cât și în cele candidate. Această constatare nu trebuie să ne împiedice să progresăm. Se poate amplifica domeniul de acțiune al Economiei Sociale fără ca să existe o definiție precisă a acesteia. De altfel se poate considera faptul că dacă există la nivel european o asemenea diversitate în ceea ce privește economia socială, aceasta reprezintă o bogăție și nu un obstacol. Pentru că Europa a fixat la Lisabona obiectivele pentru a deveni o societate a cunoașterii, întreprinderile economiei sociale trebuie să contribuie activ la construcția unei economii competitive, performante și producătoare de coeziune socială. Pentru a face față grupărilor economice multinaționale, ea va trebui să formeze alianțe între Est și Vest precum și în sânul Europei Centrale și de Est, în special prin intermediul tehnologiei informației și de comunicare creând rețele de coordonare pentru a putea fi mai eficientă. Statutele juridice europene cum ar fi de exemplu cel al societății cooperatiste europene, și sperăm să fie urmat de statutele pentru asociațiile, mutualitățile și fundațiile europene; s-ar putea constitui în instrumente juridice foarte importante pentru aceste rețele.

III. Forme de organizare în cadrul economiei sociale

Termenul generic de *economie socială* include asociații, fundații, cooperative, case de ajutor reciproc, societăți mutuale, orice alte forme de organizare constituite în afara sectorului public, pe baza solidarității membrilor, și care promovează independența economică a acestora.

Asociațiile. Asociațiile sunt actori social-economici care împărtășesc valorile democrației, primatul individului și al obiectivelor sociale față de capital și sunt dedicate membrilor lor și interesului general. Asociațiile se disting de întreprinderile comerciale prin faptul că nu activează pentru profit, scopul lor fiind acela de a contribui la interesul general. Astfel, asociațiile își asumă un rol social fiind adesea implicate în dezvoltarea de acțiuni colective, de dezvoltare locală, de dezvoltare durabilă pentru comunitate și asigurând o reală productivitate socială. Asociațiile, între care organizațiile neguvernamentale (ONG) sunt cele mai cunoscute forme de organizare, includ organizații caritabile, organizații de ajutor reciproc, sindicate, societăți profesionale sau academice, asociații ale consumatorilor, partide politice, biserici sau societăți religioase, cluburi sportive, abordând aspecte culturale, recreaționale, educaționale, cetățenești, sociale și de îngrijire a sănătății, de mediu, ș.a.

Fundațiile. Fundațiile acționează în interes public, sunt proactive, au obiective și un scop asumat. Nu au membri sau acționari și sunt, de regulă, organizații nonprofit. Fundațiile acționează în domenii diverse, de la protecția mediului, servicii sociale, sănătate și educație, până la știință, cercetare, artă și cultură. Conform definiției date de European Foundation Centre (EFC), fundațiile sunt organisme nonprofit constituite separat, care au propria sursă de venit, de obicei, dar nu exclusiv, de la înființare. Au propriul comitet de conducere și își folosesc resursele financiare în beneficiul public, fie prin acordarea de ajutor financiar unor terțe părți, fie prin derularea propriilor programe și proiecte.

Organizațiile mutuale. Organizațiile mutuale sunt grupări de persoane cu obiective de bunăstare socială colectivă și fără a fi orientate pe obținerea de profit ; scopul lor este de a asigura protecția membrilor și a familiilor acestora față de diferite riscuri sociale. În general, acestea furnizează sprijin pentru bunăstarea socială și acces la servicii sociale finanțate pe baza solidarității, având un scop stabilit în mod democratic de către membri. Organizația mutuală funcționează conform principiului administrării autonome, independent de autoritățile publice. Deși societățile mutuale trebuie să se conformeze legislației naționale, fiind subiect al supravegherii de către aceste autorități, controlul democratic al funcționării lor este exercitat în primul rând prin organele lor statutare. Autonomia și structura lor democratică sunt garanția dinamismului și a adaptării constante a serviciilor pentru a răspunde nevoilor efective. Conform studiului CIRIEC, în funcție de activitatea lor principală și de tipul de risc pentru care asigură, societățile mutuale se împart în două mari categorii: societățile mutuale de tip provident (activitatea lor constă în principal în acoperirea riscurilor de sănătate și bunăstare socială ale persoanelor individuale) și companiile mutuale de asigurări.

Întreprinderile sociale

Termenul de întreprindere socială (IS) desemnează organizațiile nonprofit care au înlocuit formele tradiționale de venit cu abordări mai apropiate de domeniul afacerilor pentru a obține resurse financiare.

În contextul economiei sociale se consideră ca întreprinderile sociale promovează un comportament inovativ în crearea de noi forme de organizare și de noi servicii, bazându-se pe un amestec variat de resurse. IS obțin venituri în principal din activități comerciale și mai puțin ca urmare a finanțării de către autorităților publice. Întreprinderile sociale sunt mai antreprenoriale - au o mai mare înclinare spre asumarea riscului, conceptul de antreprenariat social fiind legat de apariția întreprinderilor sociale.

Întreprinderile sociale au apărut în Europa în jurul celui de-al doilea război mondial, axându-se pe colectarea sistematică de haine și mobilă. În anii '70 și '80, organizațiile de mediu active au contribuit la eforturile IS, îndeosebi la scară mică, în comunitățile locale. Activitățile lor s-au axat pe

sortarea deșeurilor, reparare/ revânzare și recuperarea materialelor. În anii '90, pe lângă activitățile de revânzare, au apărut și activități de reparație și reciclare. Ca urmare a intensificării problemelor cauzate de managementul deșeurilor la nivel local și regional, a crizei economice și a recunoașterii sectorului economiei sociale ca sector de sine stătător, unele întreprinderi sociale au început să se reorganizeze pentru a valorifica oportunitățile de pe piață.

Economia socială este recunoscută în Strategia europeană pentru ocuparea forței de muncă, în pofida accepțiunilor diferite ale IS în diverse țări. Aceste întreprinderi sunt prezente pe piață, dar competitivitatea lor este influențată de obiective sociale suplimentare. Adesea, acestea favorizează reintegrarea grupurilor de risc pe piața muncii prin instruirea și ocuparea forței de muncă. Întreprinderile sociale facilitează accesul gospodăriilor cu venituri mici la bunuri sau servicii având o calitate garantată la costuri mai mici. Din punct de vedere economic, ele oferă locuri de muncă în zona de proximitate persoanelor pentru care deplasarea sau mutarea într-o altă localitate nu ar fi o soluție dezirabilă.

Criterii definitorii ale întreprinderilor sociale

Există numeroase accepțiuni referitoare la întreprinderile sociale care reflectă atât înțelegerea teoretică, cât și cea instituțională a acestora. Definiția propusă de către Rețeaua europeană de cercetare (European Research Network - EMES) pentru identificarea organizațiilor ce pot fi denumite "întreprinderi sociale" propune 4 criterii care reflectă dimensiunea economică și antreprenorială a activităților și 5 criterii care înglobează dimensiunea socială a acestora.

Criterii economice:

- o activitate continuă de producere de bunuri și/sau vânzare de servicii;
- un grad ridicat de autonomie;
- un nivel semnificativ de risc economic;
- un volum minim de muncă plătită (ceea ce presupune inclusiv un nivel ridicat de voluntariat)

Criterii sociale:

- un scop asumat explicit în beneficiul comunității;
- o inițiativă lansată de către un grup de cetățeni;
- capacitatea de luare a deciziilor nu este bazată pe proprietatea de capital;
- natura participativă care implică diferitele părți angrenate în activitățile desfășurate;
- o distribuire limitată a profitului.

Întreprinderile cooperative

La nivel European, întreprinderea cooperativă este definită de către Cooperatives Europe ca fiind: "asociație autonomă de persoane unite în mod voluntar pentru a-și satisface nevoile și aspirațiile economice, sociale și culturale comune printr-o întreprindere deținută în comun și controlată democratic". Principiile cooperativelor pot fi aplicate oricărei forme de activitate economică, iar dimensiunea lor poate varia de la mici întreprinderi (de exemplu- un magazin) la unități mari și complexe. Principalele tipuri de cooperative care operează în UE sunt: agricole, de intermediere financiară (bănci, asigurări), vânzări cu amănuntul, construcții de locuințe, muncitorești - meșteșugari, comercianți, agricultori etc. Alte tipuri frecvent întâlnite sunt cooperativele de consum, farmaceutice, de producție, sociale, ale femeilor, de pescuit, de sănătate, educație, uniuni de credit, bănci, turism, ș.a.

Deși în România economia socială este un concept care a căpătat notorietate recentă, există o tradiție îndelungată a unor forme de economie socială încă de la începutul secolului trecut. Cooperativele au avut o pondere semnificativă în activitatea economică inclusiv în perioada regimului comunist. Pentru unele zone, mai ales cele din sudul țării, activitatea cooperativelor meșteșugărești a însemnat înainte de 1989, aproximativ 50% din activitatea economică a județului. În perioada 1990-2000 în sectorul cooperatist s-a produs o reducere dramatică a volumului de activitate, prin vânzarea activelor și/sau desființare datorată noilor condiții economice. Restrângerea numărului și activității sectorului cooperatist a continuat mai accentuat în zonele în care această organizare era predominantă înainte de 1989.

IV. Economia socială în România

Pentru sectorul nonguvernamental, 1990 a însemnat startul unui proces rapid de dezvoltare. În România, formele juridice sub care se constituie organizații neguvernamentale sunt: *asociații, fundații sau federații*. Statistic, cele mai multe organizații constituite în România sunt asociații, numărul total al organizațiilor neguvernamentale înregistrate atât în evidențele Institutului Național de Statistică, cât și în Registrul Național O.N.G., fiind în creștere la toate tipurile de organizații.

Dintre organizațiile administrației private, ONG-urile (asociațiile și fundațiile) au înregistrat cea mai mare creștere în perioada 1996 – 2006 – când numărul lor a crescut de aproape 5 ori. Din punct de vedere geografic, trei regiuni concentrează peste 58% din totalul organizațiilor neguvernamentale din România. Cele mai multe organizații sunt înregistrate în regiunile București – Ilfov (22% din totalul organizațiilor înregistrate), în centru și nord-vest (câte 18% din numărul total de organizații înregistrate). ONG-urile sunt forme de organizare predominant urbane, 87% dintre organizații fiind înregistrate și funcționând în mediul urban.

Forme de organizare a economiei sociale în România:

- Organizații neguvernamentale (ONG)
- Asociații de pensionari
- Case de ajutor reciproc - ale salariaților (CAR), respectiv ale pensionarilor (CARP)
- Ateliere protejate
- Cooperative (de credit, de consum, meșteșugărești, agricole, pescărești, forestiere, de transporturi, etc)

În România, economia socială s-a remarcat începând cu 2011 ca un sector important al vieții economice și sociale. În anul 2009 economia socială furniza în România 159,847 locuri de muncă, adică 3,3% din totalul locurilor de muncă.

Conform Institutului de economie socială (IES) în România sectorul neguvernamental este principalul actor al economiei sociale. Asociațiile și fundațiile constituie cel mai reprezentativ segment al economiei sociale din România atât din punct de vedere numeric (93% dintre organizațiile înregistrate în perioada 1990 - 2010, 89,7% din organizațiile active în anul 2009), cât și din punct de vedere al veniturilor, activelor imobilizate sau al personalului salariat. În perioada 1990-2010, sectorul neguvernamental a avut o spectaculoasă dezvoltare ajungând la peste 22.000 de organizații active și aproximativ 109.882 de angajați, scrie ies.org.ro

Celelalte tipuri de organizații au avut o evoluție sovaitoare, unele înregistrând o stagnare sau chiar o involuție. Cooperativele pe de altă parte, cu o pondere de numai 3% ca număr de organizații dau încă un număr important din locurile de muncă din economia socială din România ponderea acestor organizații în totalul locurilor de muncă din economia socială fiind de 31%.

Dintr-un studiu publicat în 2013 de Comitetul Economic și Social European despre starea economiei sociale în cele 27 de state membre ale UE, rezulta că țările cu un nivel scăzut de acceptare sau neacceptare a conceptului de economie socială, unde conceptul de economie socială este puțin cunoscut, se află într-un stadiu incipient sau nu este cunoscut, sunt următoarele: Austria, Republica Cehă, Estonia, Germania, Ungaria, Lituania, Slovacia, România, Croatia și Slovenia. Același studiu menționează că în Țările de Jos, Suedia, Finlanda și Polonia, conceptul de întreprinderi sociale este larg acceptat.

IES menționează că numărul organizațiilor economiei sociale crește de la an la an, mai ales prin înregistrarea unui număr mare de asociații și fundații. Peste 90% dintre entitățile economiei sociale care aparțin lumii asociative, sectorului neguvernamental s-au creat după 1990, în timp ce cooperativele sunt, în cele mai multe cazuri mostenitoarele unor patrimonii semnificative acumulate înainte de 1990. De aceea putem constata dinamica și prospețimea sectorului neguvernamental, un sector încă tânăr, adevărat incubator al inovației sociale în România.

Numarul de locuri de munca din economia sociala are o evolutie buna in ultimii doi ani dupa o scadere semnificativa cauzata de scaderea numarului de locuri de munca din cooperative cu 58,9% in perioada 2000-2009 adica de la 118.912 in 2000 la 49.865 in 2009. Cooperativele se gasesc intr-un declin accentuat atat ca angajator cat si ca si catalist al participarii membrilor la activitatea cooperatista.

v. Legea economiei sociale, privind intreprinderea sociala

Legea nr. 219/2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 561/2015 definește *economia socială* ca ansamblul activităților organizate independent de sectorul public, al căror scop este să servească interesul general, interesele unei colectivități și/sau interesele personale nepatrimoniale, prin creșterea gradului de ocupare a persoanelor aparținând grupului vulnerabil și/sau producerea și furnizarea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări.

Economia socială are la bază *inițiativa privată*, voluntară și solidară, cu un grad ridicat de autonomie și responsabilitate, precum și distribuirea limitată a profitului către asociați.

Intreprinderile sociale acceptate prin lege pot fi societățile cooperative de gradul I, cooperativele de credit, asociațiile și fundațiile, casele de ajutor reciproc ale salariaților, casele de ajutor reciproc ale pensionarilor, societățile agricole, orice alte categorii de persoane juridice care respectă, conform actelor legale de înființare și organizare, cumulativ, definiția și principiile economiei sociale prevăzute în această lege.

Autoritățile administrației publice centrale și locale sunt în măsură, în temeiul legii, să sprijine activitățile de economie socială prin:

- recunoașterea rolului întreprinderilor sociale prin acordarea atestatului de întreprindere socială;
- recunoașterea rolului întreprinderilor sociale de inserție prin acordarea mărcii sociale;
- dezvoltarea mecanismelor de sprijinire a întreprinderilor sociale de inserție;
- promovarea și susținerea dezvoltării resurselor umane din domeniul economiei sociale;
- participarea la activități de economie socială prin colaborare în diferite forme, potrivit legii;
- înființarea de centre de informare și consiliere în domeniul economiei sociale.

Întreprinderea socială de inserție

Întreprinderea socială de inserție este întreprinderea socială care:

- are, permanent, cel puțin 30% din personalul angajat aparținând grupului vulnerabil, astfel încât timpul de lucru cumulativ al acestor angajați să reprezinte cel puțin 30% din totalul timpului de lucru al tuturor angajaților;
- are ca scop lupta împotriva excluziunii, discriminărilor și șomajului prin inserția socioprofesională a persoanelor defavorizate.

Întreprinderile sociale de inserție au obligația de a asigura, pentru persoanele angajate, care fac parte din grupul vulnerabil, măsuri de acompaniament care să asigure inserția profesională și socială.

Măsurile de acompaniament pot fi: informarea, consilierea, accesul la formele de pregătire profesională, adaptarea locului de muncă la capacitatea persoanei, accesibilizarea locului de muncă în funcție de nevoile persoanelor, precum și alte măsuri care au ca scop sprijinirea inserției profesionale și sociale.

În vederea asigurării măsurilor de acompaniament, întreprinderile sociale de inserție *colaborează* cu serviciile publice de asistență socială de la nivel județean și local, agențiile de ocupare, centrele de furnizare de servicii integrate de asistență medicală, psihologică și socială pentru consumatorii și

consumatorii de droguri dependenți, cu specialiști în domenii precum psihologie, asistență socială, adicții, pedagogie, formare profesională, ocupare, medicină, medicina muncii, economie socială.

Marca socială

Statutul de întreprindere socială de inserție se certifică prin **acordarea mărcii sociale** care cuprinde certificatul care atestă statutul de întreprindere socială de inserție, cu o valabilitate de 3 ani de la data emiterii, precum și un element specific de identitate vizuală, care se aplică în mod obligatoriu asupra produselor realizate sau a lucrărilor executate ori a documentelor care demonstrează prestarea unui serviciu. Întreprinderile sociale de inserție beneficiază de gratuitate pentru emiterea mărcii sociale și înregistrarea în Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale.

Procedurile de certificare și acordare a mărcii sociale, a elementului specific de identitate vizuală, procedurile privind întocmirea Raportului social anual privind activitatea desfășurată, precum și condițiile de suspendare, retragere sau anulare a mărcii sociale se reglementează prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi

Finanțarea întreprinderilor sociale de inserție

Întreprinderile sociale de inserție pot participa la **oferțele de achiziții publice**, cu condiții însă speciale, prin care se urmărește obținerea unor efecte de ordin social, care trebuie realizate de operatorii economici pentru îndeplinirea contractului.

Potrivit legii, întreprinderile sociale de inserție pot beneficia de următoarele **facilități** din partea autorităților administrației publice locale:

- atribuirea unor spații și/sau terenuri aflate în domeniul public al unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale, cu respectarea prevederilor Legii administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în scopul desfășurării activităților pentru care le-a fost acordată marca socială;
- sprijin, în promovarea produselor realizate și/sau furnizate, serviciilor prestate ori lucrărilor executate în comunitate, precum și în identificarea unor piețe de desfacere a acestora;
- sprijin în promovarea turismului și activităților conexe acestuia, prin valorificarea patrimoniului istoric și cultural local;
- alte facilități și scutiri de taxe și impozite acordate de autoritățile administrației publice locale, în condițiile legii.

Întreprinderile sociale de inserție, care angajează **tineri cu risc de marginalizare socială** sunt considerate angajatori de inserție și beneficiază de facilitățile prevăzute de Legea nr. 76/2002 pentru această categorie de angajatori.

Întreprinderile sociale de inserție pot beneficia de **măsuri de sprijin**, de natura ajutorului de stat, ce vor fi aprobate prin acte specifice, cu respectarea prevederilor comunitare și naționale în materie de ajutor de stat.

Întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție pot beneficia anual de **programul pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor** din sfera economiei sociale.

Presedinte,
Badea Cristina